

ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ὁ Γενικός Γραμματεὺς καταθέτει τὰ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ἀποσταλέντα συγγράμματα

Ὁ κ. Ἀνδρεάδης παρουσιάζει τὸ ἔργον τοῦ καθηγητοῦ Van Groningen περὶ τοῦ Β' βιβλίου τῶν Οἰκονομικῶν τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ἀναλύει τὸ περιεχόμενόν του.

Ὁ κ. Γ. Φωκᾶς παρουσιάζει τὰ βιβλία τῶν ἱατρῶν Ξενοφ. Κοντιάδου καὶ Ἰωάν. Βαφειάδου.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ. — Ὁ καθηγητὴς B. A. van Groningen καὶ τὸ Β' βιβλίον τῶν «Οἰκονομικῶν», ὑπὸ A. Ἀνδρεάδου.

Ἡ Ὁλλανδία εἶναι ἴσως ἡ χώρα ἐν ἣ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔργα διηρηνήθη συστηματικώτερον ὁ οἰκονομικὸς καὶ δημοσιονομικὸς βίος τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοὺς κλασσικοὺς χρόνους.

Προσωπικῶς ἔλαβον ἐπανελημμένως τὴν εὐκαιρίαν νὰ χρησιμοποιήσω τὰς μελέτας τῶν Thiel, Knorringa, Herfst, B. A. van Groningen καὶ ἄλλων, μελέτας αἵτινες εἶναι προσιταὶ καὶ εἰς ἀγνοοῦντας τὰ Ὁλλανδικά, καθ' ὃ γραφεῖσαι λατινιστί, γαλλιστί, γερμανιστί ἢ ἀγγλιστί.

Εἰδικὸς λόγος εἶχε γίνεαι πρὸ τῆς Ἀκαδημίας περὶ τοῦ J. H. Thill, διότι ὁ διαπρεπὴς οὗτος ἑλληνιστὴς εἶχεν ἐκδώσει τὸ 1922 μετὰ σοφῶν φιλολογικῶν καὶ οἰκονομικῶν σχολίων τοὺς *Πόρους*, τὸ γνωστὸν πόνημα τοῦ Ξενοφώντος, εἰς ὃ ἀφιερῶθη ἡ πρώτη πρὸ ὑμῶν ἀνακοίνωσις μου (10 Νοεμβρίου 1927). Ἦδη τὸ ἕτερον τῶν δημοσιονομικῶν συγγραμμάτων, ἅτινα κατέλιπεν ἡ ἑλληνικὴ ἀρχαιότης, δηλαδὴ τὸ β' βιβλίον τῶν εἰς τὸν Ἀριστοτέλην ἀποδιδόμενων *Οἰκονομικῶν*, ἐγένετο καὶ αὐτὸ ἀντικείμενον ὀλλανδικῆς ἐκδόσεως ἐπίσης ἐπιμελοῦς καὶ συνοδευομένης ὑπὸ ἔτι ἐκτενεστέρων σχολίων¹. Καίτοι τὸ βιβλίον τῶν *Οἰκονομικῶν* ἐγράφη οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Σταγειρίτου ἀλλ' ὑπὸ τινος τῶν μαθητῶν του, ἡ σημασία του εἶναι μεγάλη, διότι εἶναι ἡ μόνη πραγματεία περὶ τῆς δημοσίας οἰκονομίας τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου ἐν γένει (οἱ *Πόροι* περιορίζονται εἰς τὰς Ἀθήνας). Δι' ὃ, ἀφ' ἧς κατὰ τὸ 1901 ὁ Wilcken τῇ ἀφιέρωσε περισπούδαστον μελέτην ἐν τῷ περιοδικῷ *Hermes*, ἀπετέλεσε τὸ ἀντικείμενον ἱκανῶν μονογραφικῶν, ὡς αἱ τοῦ Riezler, Schneider καὶ ἄλλων, ἐν οἷς καὶ ὁ πρὸ ὑμῶν ὀμιλῶν.

Ἐν τούτοις, ὅπως συχνάκις συμβαίνει, ἡ ἔρευνα ἔφερεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν πλείονα

¹ Βλ. B. A. VAN GRONINGEN: *Aristote, le second livre de l'économie*, Λεύδεν, 1933

ἔτι προβλήματα τῶν ὄσων ἔλυσε. Τὰ δὲ προβλήματα ταῦτα οὐ μόνον πολλὰ ἀλλὰ καὶ ποικίλα (φιλολογικά, ἱστορικά, δημοσιονομικά), καθίστων ἐπιθυμητὴν, συνάμα δ' ὅμως δυσχερεστέραν, νέαν γενικὴν ἔρευναν τοῦ ζητήματος.

Ταύτην δὲν ὤκνησε ν' ἀναλάβῃ ὁ ἐν Λεύδεν καθηγητῆς κ. B. A. van Groningen, γνωστός ἤδη ἐκ μελετῶν του ἐπὶ ὀρισμένων χωρίων τῶν *Οἰκονομικῶν*, δημοσιευθεισῶν λατινιστὶ ἐν τῇ ὀλλανδικῇ *Μνημοσύνῃ* (ἰδίᾳ περὶ Κλεομένους καὶ de rebus Byzantium). Τὸ νέον του σύγγραμμα ἐπεκτεινόμενον ἐπὶ σχεδὸν 300 σελίδων, οὐδεμίαν πτυχήν ἀφίνει ἀνεξερεύνητον. Ἀποτελεῖται δὲ ἐκ δύο τμημάτων.

Τὸ πρῶτον φιλολογικῆς κυρίως ὑφῆς, ἐκτὸς νέας ἐκδόσεως τοῦ τε κειμένου καὶ λατινικῆς μεταφράσεως ἀναγομένης εἰς τὸν ἰγ' αἰῶνα περιλαμβάνει ἀφ' ἑνὸς μελέτην τῶν διαφόρων χειρογράφων, ἀφ' ἑτέρου δὲ πραγματεῖαν περὶ τοῦ συγγραφέως καὶ τῆς συγγραφῆς, ἐν ἣ ἐξετάζεται ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἐγράφη τὸ ἔργον, ἡ σύνθεσις του, ἡ ἀξία του, τὸ ὕφος του κτλ.

Τὸ β' μέρος εἶναι ἀφιερωμένον εἰς σχόλια, φιλολογικά, ἱστορικά καὶ δημοσιονομικά, τοῦ κειμένου, ἰδίᾳ δὲ τῶν πολλῶν δεκάδων δημοσιονομικῶν στρατηγημάτων, ἅτινα περιέσωσεν ὁ ἀρχαῖος συγγραφεύς.

Τοιαύτη μακρὰ καὶ πολυσχιδῆς ἐργασία μοιραίως προκαλεῖ καὶ τινὰς διχογνωμίας. Ἄλλ' ἡ ἐκθεσις τῶν πολλῶν σημείων ἐφ' ὧν συμφωνοῦμεν μετὰ τοῦ σοφοῦ συγγραφέως καὶ τῶν ὀλίγων εἰς ἃ διίστάμεθα πρὸς αὐτὸν θ' ἀπῆται χρόνον πολύν. Ἡ δὲ παρουσίασις ἔργου τινὸς ἀποβλέπει ἀπλῶς εἰς τὸ νὰ ἐφευκθῆ τὴν προσοχὴν τῆς Ἀκαδημίας ἐπ' αὐτοῦ.

Πρέπει ἐν τούτοις νὰ μὴ ἀποσιωπηθῶσι τὰ ἐξῆς κεφαλαιωδέστατα σημεία. Ὁ βᾶν Γκρόνινγκεν φρονεῖ: α') ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἐπιτομῆς· β') ὅτι ἀμφοτέρω τὰ κεφάλαια τοῦ β' βιβλίου προέρχονται ἐκ τῆς αὐτῆς χειρός· γ') ὅτι καὶ τὰ δημοσιονομικὰ στρατηγήματα τοῦ β' βιβλίου ἔχουσι οὐ μόνον ἀνεκδοτικὴν ἀξίαν ἀλλὰ καὶ θεωρητικὴν, παρέχοντα πολύτιμα στοιχεῖα διὰ τὴν μελέτην τῶν «ἐκτάκτων προσόδων» τῶν Ἑλληνίδων πόλεων· δ') ὅτι ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν δημοσιονομικῶν τούτων ἀνεκδότων ὁ ἀνώνυμος συγγραφεύς δεικνύεται ἀνώτερος τοῦ συγγραφέως ἄλλης συλλογῆς πολλὰς παραβληθείσης πρὸς τὴν ἰδικὴν του, τοῦ Πολυαίνου· ε') ὅτι τὸ ἔργον ἐγράφη οὐχὶ βραδύτερον τοῦ τέλους τοῦ δ' αἰῶνος.

Ἐφ' ὧν τῶν πέντε τούτων σημείων ὁ βᾶν Γκρόνινγκεν δὲν εὐρίσκειται ἐν ὁμοφωνίᾳ πρὸς πολλοὺς τῶν ἄχρις ὥρας πραγματευθέντων τὸ θέμα. Τοῦτο δ' ἀποτελεῖ πρόσθετον λόγον διὰ νὰ μελετηθῇ τὸ τόσου λόγου ἄξιον ἔργον του.